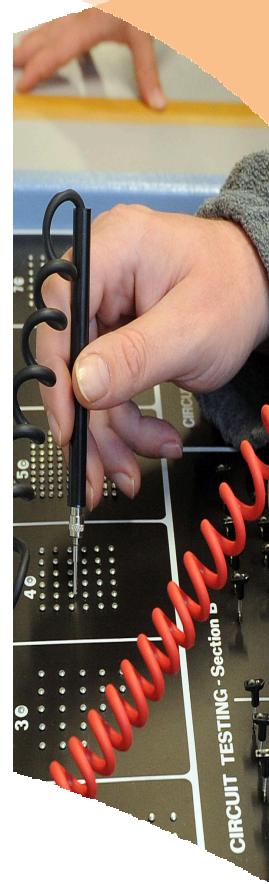

Gemeente Beesel

Iedereen doet mee **2015-2018**

Iedereen doet mee
Beleidsplan Participatiewet
2015 - 2018

Inhoud

Voorwoord	4
Werk aan de winkel!	4
Inleiding	5
Meer mensen aan de slag	5
Beesel in beeld	6
Toegang tot de Participatiewet in Beesel	6
Participatiewet in vogelvlucht	8
Relevante kaders	9
Regionale samenwerking	10
De doelgroepen	11
Wajong	12
Wsw	12
Arbeidsmatige dagbesteding	13
Beschut werk	13
Regionaal Werkbedrijf	14
Basispakket functionaliteiten	15
Werkgeversdienstverlening	15
Loonwaarde en loonkostensubsidie	16
Wederkerigheid	17
Nee, geen vrijblijvendheid!	18
Invulling, omvang en duur tegenprestatie	18
Cliëntenparticipatie	19
Relevante aanpalende wet- en regelgeving	20
Wet Maatregelen WWB	20
Wet hervorming kindregelingen	21
Minimabeleid en schuldhulpverlening	21
Bedrijfsvoering	22
Financiën Participatiewet	22
Communicatie	24
Sturen op resultaten	24

Voorwoord

Werk aan de winkel!

Dat is voor mij in alle opzichten de essentie van de Participatiewet. Als gemeente Beesel gaan we er werk van maken om zoveel mogelijk mensen met een gemeentelijke uitkering aan de slag te helpen. Vooral ook mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Werk geeft het leven een extra dimensie. Je hoort er echt bij. En je kunt een zinvolle bijdrage leveren aan onze samenleving. Met trots over de prestaties die je levert.

Het mooiste is natuurlijk een betaalde baan. Maar vrijwilligerswerk is ook van onschatbare waarde. Zonder vrijwilligers zou het warme, menselijke klimaat in Beesel er volstrekt anders uitzien. Voor inwoners die niet in aanmerking komen voor een betaalde job en ook geen vrijwilligerswerk kunnen doen, zorgen wij voor beschut werk. Omdat we graag zien dat iedereen weer meedoet.

Om de Participatiewet in Beesel en de regio Noord-Limburg tot een succes te maken is meer dan zomaar een samenwerking met het bedrijfsleven noodzakelijk. We moeten zorgen voor een hechte alliantie met lokale en regionale ondernemers. Zodat we ook samen kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Een uitdagende klus. We klauteren weliswaar uit het diepe dal van de crisis, maar uitbreiding van werkgelegenheid is immers nog niet echt in zicht.

In Beesel trekken we, met uiterst korte lijnen, al intensief samen op met lokale ondernemers. Die structurele samenwerking heeft er toe geleid dat bij diverse projecten mensen met een uitkering en/of arbeidsbeperking aan de slag zijn gegaan. En voor de invoering van de Participatiewet zitten we onder andere al aan tafel met de bedrijven die zijn aangesloten bij de Stichting Zelfstandige Ondernemers. Beesel heeft daarmee al een voorschot genomen op de Participatiewet.

Uiteraard neemt ook de gemeente Beesel haar verantwoordelijkheid. Dat kan op meerdere fronten. Door bij aanbestedingen te eisen dat een deel van het werk gedaan moet worden door Beeselnaren met een gemeentelijke uitkering. Maar de gemeente is zelf ook werkgever. En in die hoedanigheid zullen we onze verantwoordelijkheid nemen door zelf ook werk aan te bieden aan mensen met een uitkering. Participeren betekent immers dat iedereen gaat meedoen. Ook de gemeente. Samen de handen uit de mouwen steken dus. Dan maken we van die Participatiewet echt iets moois.

Inderdaad, samen maken we dan opnieuw het verschil.

Wethouder Jan Smolenaars

Inleiding

Meer mensen aan de slag

Bij voorkeur in een reguliere baan. Vooral ook mensen met een arbeidsbeperking. Dat is de belangrijkste doelstelling van de Participatiewet. Die wet wordt op 1 januari 2015 ingevoerd. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. Concreet betekent dit dat ook de gemeente Beesel met ingang van die datum zorgt voor de uitkeringsverstrekking en re-integratie van gedeeltelijk arbeidsongeschikte jonggehandicapten. Ook krijgt de gemeente de taak om beschut werk te creëren voor inwoners die geen regulier werk kunnen verrichten. Die taken komen bovenop de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw).

Dit beleidsplan gaat in principe over mensen die voor hun levensonderhoud zijn aangewezen op een uitkering van de gemeente. Mensen in de bijstand. Mensen die deels arbeidsongeschikt zijn. De tijd dat de overheid altijd, overal en voor iedereen zorgde is voorbij. Ook op dat front is er sprake van een klimaatverandering. Van verzorgingsstaat naar meer zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Iedereen moet mee kunnen doen aan de samenleving. Werk is hoe dan ook een belangrijk middel om er daadwerkelijk bij te horen. En als werken echt onmogelijk is, zijn er andere mogelijkheden om te participeren in de samenleving. Iets terug te doen. Iedereen doet naar vermogen mee, zo luidt het motto.

Dit plan schetst de beleidsruimte van de Participatiewet in Beesel. Deels vanuit eigen verantwoordelijkheid van onze gemeente. Deels in eenduidige en goede samenwerking met de

regio Noord-Limburg. Voor een succesvolle uitvoering van de Participatiewet is een alliantie met het regionale bedrijfsleven noodzakelijk. De arbeidsmarkt houdt immers niet op bij de gemeentegrenzen.

Het Coalitieakkoord 2014-2018 Beesel, samen maken we het verschil en de kadernota Decentralisaties 2012 vormen daarbij het kompas voor de koers van de gemeente Beesel. Die koers is helder en luidt ook: iedereen doet mee.

Op 1 juli 2014 heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Participatiewet. Ook heeft de Eerste Kamer op die datum ingestemd met de Wet Maatregelen WWB.

Deze wet staat in feite op zich en is in principe geen decentralisatie van verantwoordelijkheden. Toch nemen we de uitvoering van die wet in dit beleidsplan mee. Er zijn inhoudelijke verbanden met de Participatiewet en beide wetten worden op 1 januari 2015 ingevoerd.

Dit beleidsplan is feitelijk een eerste stap om er samen met inwoners, bedrijfsleven en andere partners voor te zorgen dat in Beesel iedereen daadwerkelijk gaat meedoen. Bij voorkeur in een reguliere baan. De vertaling van het beleid krijgt gestalte door verordeningen en beleidsregels. Overigens zijn veel zaken nog onzeker en in ontwikkeling. Daarom heeft dit beleidsplan een looptijd van drie jaar. Van 2015 tot 2018. Na die periode volgt een evaluatie en eventuele bijstelling.

Beesel in beeld

De Participatiewet is weliswaar één van de drie decentralisaties, maar het werkterrein van de Participatiewet is voor de gemeenten **niet nieuw**. Beesel zorgt nu ook al voor de uitvoering van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) en de WWB (Wet werk en bijstand). Ook de nieuwe doelgroep in de Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten) is geen onbekende voor de gemeente.

De Participatiewet draait om mensen. Daarom is het goed om eerst in beeld te krijgen hoeveel inwoners van Beesel deel uitmaken van de doelgroepen van de Participatiewet.

Aantal WWB (incl. <27 jaar)	Aantal Wajong	Aantal Wsw (geïndiceerd)	Totaal
220	170	88	478

Vanaf 1 januari 2015 vallen alle WWB-ers, alle nieuwe Wajongers en -Wsw-ers onder de paraplu van de Participatiewet. De tabel van de huidige situatie geeft een vertekend beeld omdat de huidige Wajongers onder verantwoordelijkheid van het UWV blijven. Het aantal Beeselnaren dat onder de Participatiewet valt, zal jaarlijks met ongeveer elf toenemen. Daaronder ook de mensen die niet meer kunnen instromen in de Wsw.

Ongetwijfeld is het een voordeel dat de gemeente al ervaring heeft met de uitvoering van de Wsw en WWB. De doelgroep is dus bekend. Maar dat levert ook een valkuil op. Het risico dat we te zeer vasthouden aan het oude stramien en te weinig oog hebben voor noodzakelijke veranderingen. Opleidingen en trainingen moeten

bedrijfsblindheid voorkomen.

De visie die Beesel uitdraagt als het gaat om re-integratie en participatie in het kader van de WWB wijzigt niet met de uitvoering van de Participatiewet. Dit zijn onze motto's:

- Eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid zijn de belangrijkste uitgangspunten.
- Werk gaat boven inkomen: instroom beperken, verblijfsduur in de uitkering zo kort mogelijk en zoveel mogelijk uitstroom naar regulier werk bevorderen.
- Werken is de beste manier van re-integreren / meedoen.
- Werkgevers worden zo snel mogelijk bij de re-integratie van werkzoekenden ingeschakeld.
- De vraag van werkgevers staat centraal om personele vraagstukken en de kloof tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt op te lossen.

Meer dan in de huidige wetgeving ligt de nadruk bij de Participatiewet op zelfredzaamheid naar vermogen. Voorop staat dat uitkeringsafhankelijkheid moet worden voorkomen.

Toegang tot de Participatiewet in Beesel

De gemeente is volop bezig om de inwoners zonder drempels, helder en met korte lijnen, toegang te bieden tot het sociale domein: het hele scala van zorg, welzijn, werk, onderwijs en vrije tijd in Beesel. Op 1 januari 2015 moet het in principe voor alle inwoners van Beesel duidelijk zijn dat zij met vragen over het sociale domein

terecht kunnen bij het samenlevingsloket. Ook met vragen over de Participatiewet.

Beesel kiest ervoor om niet bij elke vraag meteen professionele hulp in te schakelen. Inwoners krijgen een gemakkelijke ingang om hun vragen te stellen. Vervolgens zoeken we naar oplossingen bij de hulpvrager zelf, bij zijn omgeving of bij algemene voorzieningen, informele sociale netwerken en organisaties van bewoners. Dat is immers de kern van participatie.

Wie een beroep doet op een maatwerkvoorziening in het kader van de Participatiewet vraagt feitelijk toegang tot het domein werk en inkomen. Vooralsnog biedt het bestaande kanaal www.Werk.nl en het contact met de klantmanagers daarvoor de geijkte toegang. Duidelijkheid en zekerheid over het inkomen is immers essentieel.

Participatiewet in vogelvlucht

De participatiesamenleving. De term is in 2013 verkozen tot woord van het jaar. Het was ook het belangrijkste item in de eerste troonrede van koning Willem Alexander in dat jaar.

Het woord is inmiddels ingeburgerd. Maar dat is niet genoeg. Belangrijkste vraag is uiteraard hoe we die participatiesamenleving gestalte geven en in de praktijk brengen.

Feit is dat de klassieke verzorgingsstaat verleden tijd is. De verzorgingsdeken die de overheid de afgelopen halve eeuw over Nederland drapeerde is gaan knellen en benauwen. De overheid waakte over en zorgde voor alle sociale aspecten van de samenleving. De bevolking kon min of meer achterover leunen. Eigen verantwoordelijkheid werd steeds meer naar de achtergrond gedrongen.

Aan dat éénrichtingsverkeer komt nu een einde. De rollen moeten opnieuw verdeeld worden. Dát is de essentie van de weg naar de participatiesamenleving. Met de overheid, de burgers en de zorg- en welzijnsinstellingen als belangrijkste spelers. Belangrijkste spelregel? Iedereen moet meedoen.

We moeten er weer voor elkaar zijn. Het gezamenlijk belang centraal stellen. Samen en solidair gebruik maken van de kracht die we als samenleving hebben. Individueel, als groep en als geheel.

Wat zijn nu de beoogde effecten van die Participatiewet?

- Meer mensen aan de slag krijgen in een (bij voorkeur) reguliere baan. Deze ambitie geldt in het bijzonder voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Meer eenduidigheid in de verschillende regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt en in het voorzieningenniveau. Met de Participatiewet komt er vanaf 1 januari 2015 één regeling voor iedereen met arbeidsvermogen die is aangewezen op ondersteuning van de gemeente.
- Focus op versterking van de arbeidsmarktpositie van mensen met een arbeidsbeperking door hen aantrekkelijker te maken voor werkgevers.
- Nadrukkelijker en eenduidige regionale samenwerking in de benadering van het bedrijfsleven.

De Participatiewet krijgt lokaal en regionaal vorm vanuit het besef dat de overheid niet langer alleen verantwoordelijk kan zijn voor alle facetten van zorg en regels, systemen en processen. Niet alleen omdat de verzorgingsstaat onbetaalbaar is geworden. De beheersbaarheid en de maakbaarheid van die verzorgingsstaat heeft zijn grenzen bereikt en toont barsten. Ondanks alle goede bedoelingen, blijkt in de praktijk ook steeds nadrukkelijker dat lang niet alle mensen bereikt worden en steeds meer burgers in de problemen komen.

Beesel wil samen met haar partners, nadrukkelijker uitgaan van de kracht en de talenten van de inwoners. Focussen op wat mensen wél kunnen.

Inwoners met een bijstandsuitkering en gedeeltelijk arbeidsongeschikten vinden vaak moeilijk werk. Maar ook voor hen is een baan van groot belang. Werk is de sleutel die toegang biedt tot de samenleving. Werk voorkomt ook dat mensen met een arbeidsbeperking aan de zijlijn staan en stimuleert dat ze zich verder kunnen ontwikkelen in hun werk en hun leefomgeving. Het liefst bij reguliere werkgevers. En als dat nodig is met ondersteuning.

Blijkt dat om wat voor reden onmogelijk dan bieden vrijwilligerswerk en een beschutte werkomgeving waardevolle alternatieven.

Relevante kaders

De gemeenteraad van Beesel heeft in september 2012 de kadernota Decentralisaties 2012 vastgesteld. Daarin zijn de uitgangspunten vastgesteld voor de verdere vormgeving van de decentralisaties AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) en Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), Jeugdzorg en Participatiewet. De kadernota is een belangrijk richtinggevend document voor het Beleidsplan Participatiewet. De belangrijkste uitgangspunten van die kadernota zijn:

Landelijk:

- Participatie is erop gericht dat iedereen mee kan, mag en moet doen.
- Wederkerigheid vanuit de basisgedachte dat iedereen iets kan bijdragen.

Lokale uitgangspunten/principes met betrekking tot de 3 Decentralisaties (3D's):

- Eigen kracht staat voorop. Met de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van mensen en hun omgeving om tot een oplossing te komen. Maatschappelijke organisaties ondersteunen en faciliteren

we, zodat mensen maatschappelijk actief kunnen zijn. Mantelzorgers kunnen eveneens rekenen op ondersteuning, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen voortzetten.

- Algemene/collectieve voorzieningen Als mensen niet zelf, of met hulp van hun omgeving, een oplossing kunnen vinden, dan kunnen ze op ondersteuning rekenen. Samen kijken we eerst of een algemene voorziening een oplossing biedt. Dat zijn voorzieningen waar mensen zonder indicatie of aanvraag gebruik van kunnen maken. Niet in alle gevallen kunnen we een beperking compenseren met die voorzieningen. Voor deze mensen zoeken we naar meer specialistische ondersteuning met collectieve ondersteuning, die individueel wordt verstrekt, of individuele ondersteuning.
- Samenwerken Wij vinden het belangrijk dat organisaties, die een bijdrage leveren aan het oplossen van de ondersteuningsbehoefte van onze burgers, met elkaar samenwerken. Bestaande schotten in de ondersteuning en hulpverlening moeten plaatsmaken voor een integrale aanpak.
- Directe leefomgeving Als mensen ondersteuning nodig hebben, bieden wij deze bij voorkeur dicht bij huis aan. Als dat niet mogelijk is, zoeken we naar een passende oplossing buiten de directe leefomgeving. Daarbij gaat het vaak om specialistische zorg, die we niet binnen de gemeente Beesel kunnen organiseren. Voor deze voorzieningen werken we samen met andere gemeenten en overige partners.

Beesel heeft een duidelijke missie en een heldere visie bij de uitvoering van de Participatiewet.

Missie: Wij streven ernaar dat zoveel mogelijk burgers naar eigen vermogen participeren en voorzien in hun eigen inkomen. Participatie heeft een positieve invloed op de zelfredzaamheid van burgers en op de lange termijn op de sociale cohesie en de economische prestaties van de gemeente Beesel in het bijzonder en de Regio Noord Limburg in het algemeen.

Visie: We benutten alle mogelijkheden die mensen hebben, of die wij kunnen bieden en investeren in kansen. Onze investering is niet vrijblijvend; we verwachten van een ieder die een uitkering ontvangt een tegenprestatie naar vermogen. Onze steun is effectief door samenwerking met relevante partners en door de verbinding die we maken met de domeinen zorg, werk, welzijn, onderwijs en economische zaken.

Regionale samenwerking

De Participatiewet vergt maatwerk. En is vooral ook mensenwerk. Het gaat om individuele burgers die we graag aan werk helpen op de arbeidsmarkt in de regio Noord-Limburg. Het vizier van de Participatiewet is immers gericht op die arbeidsmarkt met haar volledig eigen dynamiek. De financieel/economische crisis vanaf 2008 heeft glashelder gemaakt dat ook de maakbaarheid van die arbeidsmarkt een illusie is.

Mede met het oog op de wettelijk voorgeschreven regionale aanpak, is over de invulling van het participatiebeleid nauw samengewerkt met de gemeenten Gennep, Bergen, Horst aan de Maas, Venlo, Peel en Maas en Venray. Met die gemeenten zijn we volop in de weer om de opgaven van de Participatiewet ook samen te vertalen in praktische toepassingen.

Uitgangspunt daarbij is dat we als gemeenten op die regionale arbeidsmarkt ook gezamenlijk en zo eenduidig mogelijk blijven opereren. Daarom is het van belang dat de zeven gemeenteraden eensluidend beleid vaststellen over het thema werk. Zodat we in de regio met hetzelfde gedachtegoed en hetzelfde instrumentarium aan de slag gaan.

Uiteraard is er daarom ook, zowel bestuurlijk als ambtelijk, veel regionale afstemming geweest over dit beleidsplan. Ook zijn de cliëntenraden van de zeven gemeenten actief betrokken geweest bij de productie van het beleidsplan en de totstandkoming van de diverse regionale documenten die aan dit beleidsplan ten grondslag liggen.

De doelgroepen

Wat zijn nu de belangrijkste opgaven om zoveel mogelijk inwoners met en zonder arbeidsbeperking aan de slag te helpen?

Eerst is intensieve afstemming met het bedrijfsleven nodig om mensen met een arbeidsbeperking, of met een afstand tot de arbeidsmarkt, een werkplek te bieden bij reguliere werkgevers. De verbinding met de werkgevers gebeurt op regionale schaal.

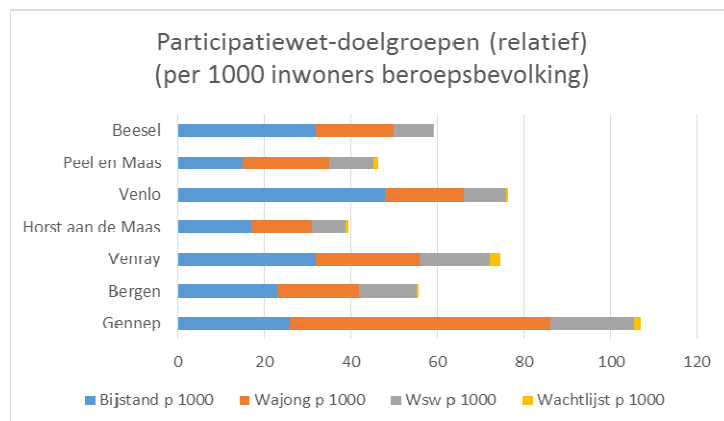
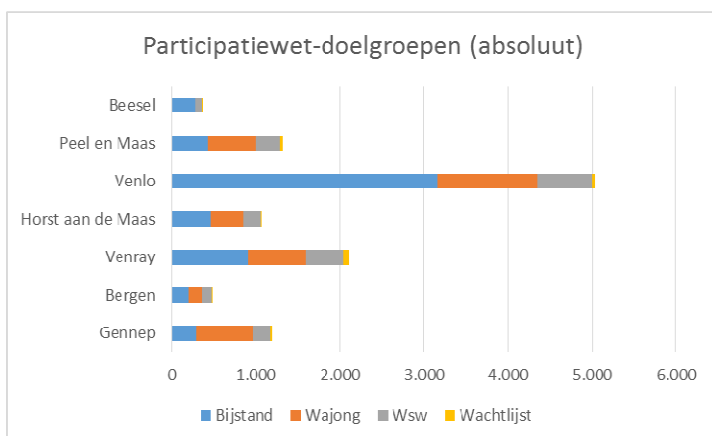
Voor mensen die geen betaald werk kunnen doen, wacht vrijwilligerswerk, dagbesteding of werk in een beschermde omgeving. Voor participatie heeft de verbinding met de eigen woon- en leefomgeving toegevoegde waarde. Dat biedt kansen om iets terug te doen voor de samenleving.

De belangrijkste opgaven van de Participatiewet:

- Het organiseren van dienstverlening voor de nieuwe doelgroep, te weten mensen met een arbeidsbeperking.
- Het versterken van de lokale en regionale werkgeversdienstverlening.

- Het opzetten van een regionaal werkbedrijf.
- Het organiseren van de nieuwe voorziening beschut werken.
- Het voorbereiden van nieuw instrumentarium van loonwaardebepaling en loonkostensubsidie.

De doelgroep van de Participatiewet zijn alle mensen die nu onder de WWB vallen, de nieuwe instroom van Wajongers die niet duurzaam 100% arbeidsongeschikt zijn en de Wsw doelgroep, incl de wachtlijst Wsw. Om een beeld van de omvang van de (potentiële) doelgroep te krijgen, hebben we de gegevens van WWB, Wajong, en Wsw voor de 7 gemeenten in de regio Noord-Limburg in beeld gebracht (absoluut en relatief)¹. De omvang van de beroepsbevolking in onze regio bedraagt circa 180.000 personen.

¹ Opmerking: dit is geen volledig inzicht in de doelgroep Participatiewet, omdat het zittend bestand Wajong in deze aantallen zit en die blijft onder verantwoordelijkheid van het UWV.

Wajong

De Wajong is vanaf 1 januari 2015 alleen nog toegankelijk voor jonggehandicapten die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben. Het UWV beoordeelt of iemand recht heeft op Wajong. Mensen die nu een Wajong-uitkering hebben, behouden deze. Er worden geen huidige Wajongers overgedragen naar gemeenten. Personen met arbeidsbeperkingen met duurzaam arbeidsvermogen, hebben vanaf 2015 geen recht meer op een Wajong-uitkering maar behoren tot de doelgroep van de Participatiewet. Hoewel we binnen de Participatiewet uitgaan van maatwerk en niet van doelgroepen, is voor deze zogenaamde vroeg-gehandicapten inzet van specialistische kennis en kunde benodigd. Die inzet moet snel en makkelijk gebeuren. We hebben regionaal kwantitatief en kwalitatief onderzocht hoe de nieuwe doelgroep er in de regio Noord-Limburg gaat uitzien.

Tabel 1 Verwachte instroom Wajong nieuw in Participatiewet vanaf 2015

	2015	2016	2017	2018
Beesel	2	2	2	2
Bergen	3	3	3	3
Gennep	4	4	4	4
Horst aan de Maas	5	5	5	5
Peel en Maas	5	5	5	5
Venlo	20	20	20	20
Venray	9	9	9	9
Totaal	48	48	48	48

Analyses wijzen uit dat het grootste deel van deze nieuwe instroom in de Participatiewet arbeidsbeperkingen heeft door (lichte) ontwikkelingsstoornissen en somatische ziektebeelden. Maatwerk blijft uiteraard nodig.

De dienstverlening voor Wajongers is in onze regio momenteel goed georganiseerd door het UWV Werkbedrijf Noord-Limburg. Wajongers ,toeleiders (veelal onderwijs) en afnemers (veelal bedrijfsleven) zijn tevreden. Onderwijs en arbeidsmarkt sluiten goed op elkaar aan.

De huidige *infrastructuur Wajong-netwerken* zorgt voor de binding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Binnen deze Wajong-netwerken is de arbeidsdeskundige de schakel tussen voortgezet onderwijs / praktijkonderwijs en arbeidsmarkt. Gemeenten willen deze kennis niet alleen behouden, maar ook breder inzetten. Voor kwetsbare leerlingen moet daardoor de overgang van passend onderwijs naar passend werk vanzelfsprekend zijn, zodat uitkeringsafhankelijkheid zoveel mogelijk wordt voorkomen. Met het UWV zijn inmiddels afspraken gemaakt over samenwerking.

Ook de samenwerking met het speciaal- en praktijkonderwijs wordt geïntensiveerd. Met een mogelijke rol van het speciaal onderwijs in de nieuwe integrale regionale werkgeversbenadering. Maar ook bijvoorbeeld met een bredere inzet van voorzieningen van onderwijsinstellingen.

Wsw

Voor mensen die door hun arbeidsbeperking op aangepast werk zijn aangewezen, is er nu de Wsw. Vanaf 2015 stopt de nieuwe instroom. Wsw-werknemers met een dienstbetrekking houden hun wettelijke rechten en plichten. De komende decennia neemt het bestand van Wsw-werknemers door natuurlijk verloop geleidelijk af.

In de regio Noord-Limburg zijn drie Wsw-bedrijven operationeel:

- INTOS dat ondermeer de Wsw uitvoert voor de gemeente Gennepe;
- NLW Groep is het Wsw bedrijf voor de gemeenten Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas;
- de WAA opereert in de gemeenten Bergen, Venlo en Beesel.

De Participatiewet is voor de Wsw-medewerkers en de Wsw-organisaties - allen sterk verbonden met hun gemeenten - uitermate ingrijpend. In het sociaal akkoord van 11 april 2013 is weliswaar afgesproken dat alle Wsw-werknemers met een dienstbetrekking op 1 januari 2015 hun baan behouden. Gelijktijdig wordt er in de structurele rijksbekostiging een bezuiniging van ruim vijftien procent op een toch al verliesgevend businessmodel doorgevoerd.

Herbezinning en herinrichting zijn onvermijdelijk. In de zeven gemeenten van de regio Noord-Limburg is inmiddels de koers voor de Wsw-bedrijven uitgezet. Voor INTOS betekent dit de omslag naar een breed en sterk re-integratie- en werkvoorzieningsbedrijf. Voor de WAA en NLW is het kompas gericht op het 'naar buiten' plaatsen van zoveel mogelijk medewerkers. Dat betekent plaatsing bij reguliere werkgevers. Als dat niet kan zo dichtbij en participierend mogelijk in de eigen woonomgeving met beschut werk en/of arbeidsmatige dagbesteding. Met name voor mensen die nu met de indicatie Beschut Werken in de Wsw actief zijn en een geringe verdien capaciteit hebben, zien we voordelen voor inzet dicht bij huis.

Voor de WAA Groep is in 2014 op basis van de hiervoor genoemde ontwikkelingen een transitieplan opgesteld. Over de voortgang van dit transitieplan worden de colleges en raden geïnformeerd.

Gemeenten kunnen passende ondersteuning bieden, en hebben daarvoor een breed spectrum aan instrumenten ter beschikking die zij – binnen het wettelijke kader – kunnen inzetten om de arbeidsparticipatie van de mensen met een arbeidsbeperking te bevorderen.

Arbeidsmatige dagbesteding

Arbeidsmatige dagbesteding is er voor mensen met een beperking die de motivatie en vaardigheden hebben om een zekere mate van arbeid te verrichten. Deze functie wordt per 2015 van de AWBZ overgeheveld naar de gemeente en opgenomen in de Wmo.

De arbeidsmatige dagbesteding maakt deel uit van het speelveld in Beesel om iedereen naar vermogen mee te laten doen. Onder arbeidsmatige dagbesteding verstaan we het leveren van onbetaald of beperkt betaald werk bij bedrijven, buurtwerk, verenigingen en instellingen om iedereen binnen zijn of haar mogelijkheden actief mee te laten doen.

De gemeente manifesteert zich daarbij vooral als regisseur om partijen tot elkaar te brengen. De samenleving is aan zet om initiatieven voor arbeidsmatige dagbesteding door ondersteuning en begeleiding gestalte te geven. Dat is overigens een zaak van langere adem die onmogelijk op 1 januari 2015 gerealiseerd kan zijn.

Beschut werk

Het einde van de instroom bij de Wsw per 1 januari 2015 betekent ook de opbouw van nieuw beschut werk. Beschut werk zoals bedoeld in de Participatiewet is voor mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking een zodanige mate van begeleiding en aanpassing van de werkplek nodig hebben, dat niet van een reguliere werkgever verwacht kan

worden dat hij deze mensen in dienst neemt. Met de nieuwe voorziening beschut werk kan de gemeente deze mensen toch in een dienstbetrekking laten werken.

Burgers die beschut werk verrichten, komen in dienst van de gemeente. De gemeente kan deze dienstbetrekking ook organiseren bij een reguliere werkgever die deze begeleiding en aanpassingen (met ondersteuning van de gemeente) kan aanbieden. In totaal gaat het landelijk om het creëren van 30.000 beschutte plekken in de komende decennia.

In de regio Noord-Limburg beschouwen we de nieuwe voorziening beschut werk als instrument en niet als instituut. De uitvoering van de nieuwe voorziening beschut werk sluit niet automatisch aan bij de bestaande infrastructuur van de SW-bedrijven. Samenwerking op het gebied van infrastructuur en kennis is uiteraard wenselijk.

Het ontwikkeltraject voor beschut werken heeft de volgende kaders en uitgangspunten opgeleverd:

- Bij beschut werk gaat het enkel om loonvormende arbeid (loonwaarde van 20% of meer van wettelijk minimum loon). Voor loonvormende arbeid geldt dat men tot regelmatige (aangepaste) arbeid (tenminste 16 uur in de week) in staat moet zijn.
- Het werk wordt bij voorkeur bij een reguliere werkgever gerealiseerd.
- Het werk wordt zo mogelijk in de nabijheid van de woonomgeving van de werkzoekende georganiseerd.
- De competenties van de werkzoekende zijn leidend en als dat mogelijk is, wordt aangesloten op individuele wensen en interesses.
- Alle kosten van het realiseren van de beschutte werkplek worden gedekt uit de

verkregen rijkssubsidie in combinatie met de gerealiseerde verdien capaciteit.

- De rijkssubsidie voor het invullen van beschut werk, is bepalend voor het te realiseren volume. Dit kan (dus) inhouden dat er een wachtlijst ontstaat.

Het beroep op de voorziening beschut werk is niet op aanvraag, maar op initiatief van de gemeente: na consultatie van het UWV, beslist de gemeente of inwoners in aanmerking komen voor beschut werk.

Uiteindelijk komt er landelijk voor 30.000 plaatsen rijksfinanciering. De opbouw van deze rijksfinanciering is gekoppeld aan het tijdspad voor de afbouw van de Wsw. De horizon daarvan ligt rond 2050, waardoor de instroom naar de nieuwe voorziening beschut werk vooralsnog erg beperkt zal zijn.

Regionaal Werkbedrijf

Het regionaal Werkbedrijf is een bestuurlijk samenwerkingsverband tussen gemeenten, UWV en werkgevers- en werknemersorganisaties. De werkbedrijven vormen de schakel tussen mensen met een arbeidsbeperking én de 125.000 extra banen die werkgevers voor deze doelgroep hebben toegezegd in het sociaal akkoord van 11 april 2013. In totaal komen er in Nederland 35 Werkbedrijven.

In het regionale Werkbedrijf maken partijen afspraken over de manier waarop de regio mensen met een arbeidsbeperking bemiddelt naar deze extra banen. De Werkbedrijven maken afspraken over een pakket aan voorzieningen voor een uniforme aanpak. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om werkgeversdienstverlening, werkplekaanpassingen en een no-riskpolis. Gemeenten hebben de lead in de totstandkoming van het regionaal Werkbedrijf. De zeven

samenwerkende gemeenten in Noord-Limburg hebben daartoe in april 2014 een startnotitie Werkbedrijf vastgesteld. Kern van deze notitie is dat de opzet van het werkbedrijf moet voortvloeien uit een dialoog met de burgers, organisaties en bedrijven.

De organisatiegraad in Noord-Limburg voor regionale arbeidsmarktthema's is beperkt. Daarom beginnen we bescheiden en aan de basis met werkgevers die interesse hebben in en gemotiveerd zijn om een rol te spelen in de Participatiewet. Die de kansen, talenten en mogelijkheden zien van mensen met arbeidsbeperkingen.

De formele taken en verantwoordelijkheden van het Werkbedrijf zijn op dit moment (augustus 2014) nog erg onduidelijk. De focus ligt op het creëren van ongeveer 350 banen in Noord-Limburg als onderdeel van de 125.000 garantiebanen landelijk. Landelijk hebben de sociale partners afgesproken dat tot 2017 Wajongers en mensen met een Wsw-indicatie op de wachtlijst prioriteit genieten.

De afspraken uit het Sociaal Akkoord van april 2013 betekenen dat er tot 2026 125.000 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking komen. Hiervan komen er 25.000 voor rekening van de overheid.

Daar ligt uiteraard een mooie kans voor de gemeenten in de arbeidsmarktregio Noord-Limburg om zelf ook het goede voorbeeld te geven en zelf ook banen te creëren. Beesel komt nog dit jaar met een plan van aanpak, al dan niet in samenwerking met de zes overige gemeenten.

Overigens is de prognose dat de overheden in de regio Noord Limburg voor circa 100 garantiebanen zorgen.

Basispakket functionaliteiten

Voor de juiste match tussen werkzoekende en werkgever is soms inzet van ondersteunend instrumentarium nodig. Het nieuwe werkbedrijf gaat dat instrumentarium (het zogenaamde basispakket functionaliteiten) uniform en regionaal toepassen.

Behalve loonkostensubsidie omvat dit basispakket een no-riskpolis en een vaste contactpersoon voor werkgevers en jobcoaches. Maar ook proefplaatsingen, begeleiding naar en tijdens werk, (groeps)detachering de zorg voor kennis en kunde en optimale dienstverlening zijn middelen om garantiebanen te kunnen realiseren. Overigens kan hier ook beschut werk deel van uitmaken.

In de aanloop naar de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 trekken de 7 gemeenten uit Noord-Limburg zoveel mogelijk gezamenlijk op. Zeker rondom het thema werk is er een sterke behoefte aan een gemeenschappelijk en gezamenlijk instrumentarium.

Werkgeversdienstverlening

Werk staat bij de Participatiewet centraal. Vooral vanuit de gedachte dat een werkkring goed is voor individueel welzijn en welvaart. Maar er speelt ook nog een andere ontwikkeling. Door vergrijzing en ontgroening is in de nabije toekomst iedereen hard nodig op de arbeidsmarkt. Deze zogenaamde inclusieve arbeidsmarkt lijkt met de naweeën van de financieel/economische crisis nog ver weg. Maar de voortekenen van economisch herstel dienen zich aan.

De rol van de overheid op die arbeidsmarkt is overigens vooral faciliterend; oplossingen proberen aan te dragen voor knelpunten. Verder

is ook de arbeidsmarkt een kwestie van vraag en aanbod.

De arbeidsmarkt is niet maakbaar en de overheid is geen banenmachine. Het zijn de ondernemers die de werkgelegenheid creëren. Hun vraag staat centraal. Overheidsspelers op die arbeidsmarkt, zoals gemeenten, UWV en Wsw-bedrijven moeten zorgen dat werkzoekenden zoveel mogelijk passen bij die vraag. Herkenbare, duidelijke, ontzorgende, passende en snelle dienstverlening aan de werkgever, is daarbij van cruciaal belang.

Het werkgeversservicepunt in het Werkplein Venlo had onvoldoende bereik in de regio Noord-Limburg. Bovendien benaderden de verschillende Wsw-bedrijven ondernemers op eigen houtje.

Met het oog op de Participatiewet hebben de zeven gemeenten, de Wsw-bedrijven en het UWV daarom besloten de krachten te bundelen in een vraaggerichte netwerkorganisatie. Een integraal werkgeversservicepunt, waarbij de relatie met de werkgever centraal staat. Centrale doelstelling is de juiste medewerker op de juiste plek te krijgen.

Klanttevredenheid is de maatstaf. Op basis van een jaarlijks marktwerkingsplan wordt gestuurd op continue verbetering van die klanttevredenheid. In het werkgeversservicepunt gaan intermediairs (accountmanagers) aan de slag die de vraag van ondernemers inventariseren en analyseren. Zo ontstaat een actueel beeld van de vraag op de arbeidsmarkt en kan het aanbod daarop zo goed mogelijk aansluiten. In principe krijgt elke ondernemer te maken met een vaste accountmanager die de vraag van de ondernemer centraal stelt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van één regionaal registratiesysteem. Het

Werkgeversservicepunt sluit aan bij de doelstellingen van het Werkbedrijf Noord-Limburg.

Loonwaarde en loonkostensubsidie

De gemeente krijgt de mogelijkheid om loonkostensubsidie te verstrekken aan het bedrijfsleven. Daarmee wordt het voor werkgevers aantrekkelijker iemand met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Die subsidie kan worden ingezet voor mensen die bij een volledige werkweek niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen omdat ze per uur gerekend niet volledig productief zijn. Loonkostensubsidie is ook mogelijk voor werknemers op een beschutte werkplek.

De basis voor de vaststelling van de hoogte van de loonkostensubsidie is de loonwaarde. Dat is de beloning die in redelijke mate kan worden toegekend voor bepaalde werkzaamheden. Met een zogenaamde loonwaardebepaling, wordt vastgesteld in welke mate iemand (niet) in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen. Inmiddels is duidelijk dat er niet een eenduidig landelijk instrumentarium voor loonwaardebepaling komt. Wel moet de rijksoverheid nog de eisen vaststellen voor de instrumenten waarmee de loonwaarde wordt bepaald.

Het rijk streeft er wel naar om tenminste per arbeidsmarktregio hetzelfde instrumentarium voor loonwaardebepaling te hanteren. De gemeenten in de regio Noord-Limburg ambiëren dat ook en organiseren langs de lijnen van het regionale inkoopproces momenteel de borging daarvan. Objectiviteit, deskundigheid, onafhankelijkheid, transparantie en methodisch verantwoord zijn in elk geval de trefwoorden waar het instrument voor loonwaardebepaling aan moet voldoen. De loonwaarde wordt zoveel mogelijk 'op de werkplek' gemeten en bepaald. De uitkomst van

de loonwaardebepaling, die bij reguliere loonkostensubsidies eens per jaar moet worden gehouden, is input voor het gesprek over de (al dan niet) benodigde loonkostensubsidie. De gemeenten in Noord-Limburg willen de hoogte van de loonkostensubsidie niet bij voorbaat dichtregelen en beseffen dat er zich afwijkingen kunnen voordoen. Daarom is afgesproken dat in gevallen waarin de loonkostensubsidie meer dan tien procent afwijkt van de vastgestelde loonwaarde, afstemming plaats vindt met het Werkbedrijf of het integraal werkgeversservicepunt.

Zoals het er nu naar uitziet financiert de rijksoverheid op termijn voor circa 90.000 plekken loonkostensubsidie, zo is de verwachting. Via de zogenaamde BUIG-middelen (middelen ter bekostiging van de uitkeringen en loonkostensubsidies), krijgen gemeenten daarvoor geld. De gemeentelijke mogelijkheden voor financiering van loonkostensubsidie zijn derhalve zeker niet onbegrensd.

In de Wajong is een studieregeling opgenomen voor jongeren met een arbeidsbeperking. De instroom in de Wajong stopt en de studieregeling is niet langer toegankelijk voor jongeren met een arbeidsbeperking.

De individuele studietoeslag is bedoeld als compensatie voor het feit dat deze jongeren naast hun studie door hun beperking niet in staat zijn zelf bij te verdienen. Het is een inkomensondersteunende maatregel voor mensen van wie is vastgesteld dat ze niet in staat zijn het minimumloon te verdienen.

Mensen met een arbeidshandicap hebben volgens de regering een extra steuntje in de rug nodig als het gaat om studeren. Voor hen is de drempel om te lenen een stuk hoger, omdat

de kans op een baan later lager is. Het afronden van een studie versterkt de positie op de arbeidsmarkt. Een diploma is een bewijs voor werkgevers dat iemand gemotiveerd is en veel in zijn mars heeft.

Wederkerigheid

Een onderwerp dat in het licht van de Participatiewet erg actueel is, is de wederkerigheid: wat doe jij voor de maatschappij? En meer concreet de tegenprestatie naar vermogen: wat doe jij in ruil voor je uitkering? De gemeente Beesel gaat over die wederkerigheid het gesprek met de inwoners aan. Inzet? Welke bijdragen kunnen zij leveren.

Aan iedereen die bijstand ontvangt wordt een significante tegenprestatie naar vermogen gevraagd. Wat onder significant wordt verstaan, wordt in de Participatiewet niet toegelicht. De gemeente bepaalt dit zelf. De tegenprestatie is wel omschreven: *Het naar vermogen verrichten van door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden die worden verricht naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.*

Het primaire doel van de tegenprestatie is iets terug te doen voor het ontvangen van de uitkering. De werkzaamheden als tegenprestatie zijn onbetaald, voegen iets toe en zijn maatschappelijk nuttig. Daarnaast zijn de werkzaamheden nauwkeurig omschreven en afgestemd op de capaciteiten en mogelijkheden van betrokkene.

Aan de tegenprestatie worden de volgende wettelijke voorwaarden gesteld:

- De maatschappelijk nuttige werkzaamheden in het kader van de tegenprestatie dienen zich

te onderscheiden van werkzaamheden die tot de reguliere arbeidsmarkt behoren. Bij werkzaamheden die in het kader van de tegenprestatie opgedragen kunnen worden, gaat het altijd om onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden.

Tenzij voor werkzaamheden op de reguliere arbeidsmarkt de bereidheid bestaat voor deze werkzaamheden loon te betalen.

- De onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden hoeven naar hun aard niet direct gericht te zijn op toeleiding tot de arbeidsmarkt. Tevens mogen ze niet in de weg staan van acceptatie van algemeen geaccepteerde arbeid of aan de re-integratie gericht op arbeidsinschakeling, aangezien het uitgangspunt 'werk boven uitkering' voorop staat. De omvang van de werkzaamheden en de duur in de tijd dienen daarom in de regel beperkt te zijn.
- De tegenprestatie is een prestatie 'naar vermogen'. Dit betekent dat de te leveren prestatie binnen het vermogen van de inwoner met een uitkering moet liggen om deze uit te voeren. De gemeente moet bij het opleggen van de verplichting onderzoeken of de te leveren prestatie redelijkerwijs, met inachtneming van eventuele beperkingen, door de betreffende persoon zelf uitgevoerd kan worden.

Naast deze wettelijke kaders, hebben we in onze verordening het instrument tegenprestatie vormgegeven langs de volgende lijnen:

Nee, geen vrijblijvendheid!

De tegenprestatie wordt op positieve wijze actief aangeboden aan alle potentiële kandidaten en is (gelijk andere vormen van vrijwilligerswerk) niet vrijblijvend. Wij richten ons op de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Van hen

verwachten wij dat zij een tegenprestatie leveren. Bij een korte afstand tot de arbeidsmarkt vragen wij van de uitkeringsgerechtigden inspanningen en activiteiten die volledig gericht zijn op de arbeidsinschakeling. Arbeidsinschakeling mag wel een secundair doel zijn bij de tegenprestatie van iemand met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld gastvrouw in een verpleeghuis wanneer iemand op de lange termijn graag in de zorg wil werken. Ook inwoners die om wat voor reden ook (tijdelijk) niet kunnen re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt vragen wij naar vermogen maatschappelijk te participeren.

Wij verwachten van de kandidaat dat hij/zij mee doet naar vermogen. Als het aanbod aantrekkelijk is en de benadering positief, zal het merendeel van de kandidaten vrijwillig meewerken. Doet de kandidaat dat niet, moet er een geldige reden zijn. Geen zin of niets kunnen is in elk geval geen geldige reden. Wij corrigeren het *niet-meedoen-gedrag* met een sanctie. Overigens wordt bij niet reageren een onderzoek ingesteld (herinneren, huisbezoek, fraudeonderzoek) en passende maatregelen genomen.

Invulling, omvang en duur tegenprestatie

In eerste instantie kunnen kandidaten voor de tegenprestatie hun eigen ideeën inbrengen. Blijven die ideeën uit dan schakelt de gemeente bijvoorbeeld buurt- en bewonersnetwerken, maatschappelijke organisaties (zoals ook sportverenigingen) en het bedrijfsleven in. We merken mantelzorg en vrijwilligerswerk ook aan als tegenprestatie en sluiten hierbij aan op de uitgangspunten van de WMO. Wij zien de definitie maatschappelijk nut breed. Elke vorm van activering kan nuttig zijn voor de persoon zelf. De tegenprestatie hoeft dan ook niet altijd een maatschappelijk doel te hebben. De ontwikkeling

van de persoon achten wij ook maatschappelijk nuttig.

De tegenprestatie wordt opgedragen voor maximaal 16 uren per week, tenzij de kandidaat en coach instemmen met een hoger aantal uren per week. Deze tegenprestatie bedraagt jaarlijks (maximaal) 26 weken, met een substantiële inzet (naar vermogen) voor de tegenprestatie. Echter, wanneer de activiteit bijdraagt aan sociale activering en het verkorten van de afstand tot de arbeidsmarkt, dan geldt er geen maximum looptijd. Dit na instemming van de kandidaat en de coach. De tegenprestatie kan eenmaal per jaar worden opgelegd.

Begeleiding bij de tegenprestatie en rol gemeente: Primair heeft de kandidaat de taak om invulling te geven aan de tegenprestatie. Daarbij blijft ook altijd aandacht vereist voor de doorstroommogelijkheden naar re-integratie en werk. De ervaring leert dat activering van mensen vaak leidt tot verdere persoonlijke ontwikkeling en groei. Van belang is dat het wederkerigheidsinstrument uiterst zorgvuldig, deskundig en doelbewust wordt toegepast. Ook hier geldt dat maatwerk het hoogste doel is. Dit stelt hoge eisen aan zowel kwaliteit als kwantiteit van het uitvoeringsapparaat.

Bij de invulling van de tegenprestatieplekken, is de rol van de gemeente niet om voor voldoende plekken te zorgen. De rol van de gemeente is wel om samenleving en burgers te helpen en te prikkelen om maatschappelijk nuttig werk door en voor elkaar te creëren. Juist hier moet de gemeente niet *zorgen dat* er activiteiten beschikbaar komen, maar *zorgen voor* het (h)erkennen van maatschappelijk nuttige activiteiten.

Wij nemen belemmeringen om een wederkerige bijdrage te kunnen leveren zo veel mogelijk weg. Denk hierbij aan juridische obstakels zoals verzekeringen, maar ook de discussie rondom *verdringing* van reguliere arbeidsplaatsen

Cliëntenparticipatie

De leden van de WWB-cliëntenraad zijn onder meer mensen uit de doelgroep bijstandsgerechtigden en vertegenwoordigers van belangengroepen van cliënten of (potentiële) cliënten. Zij worden om advies gevraagd wanneer de gemeente beleid ontwikkelt op het gebied van de Wet Werk en Bijstand (WWB).

Samen praten over en werken aan een goede uitvoering van de WWB is het doel van cliëntenparticipatie. De leden kunnen ook zelf bespreekpunten aangeven en ongevraagd advies geven over het totale WWB-beleid.

Met ingang van 1 januari 2015 zal de WWB-cliëntenraad haar naam wijzigen in cliëntenraad participatiewet.

Relevante aanpalende wet- en regelgeving

Ook de Wet maatregelen WWB en de Wet hervorming kindregelingen leiden tot grote wijzigingen per 1 januari 2015. Doelstelling is de houdbaarheid en toegankelijkheid van de sociale zekerheid. Daarnaast wordt voorzien in maatregelen voor mensen die het zonder extra steuntje in de rug niet kunnen redden.

Wet Maatregelen WWB

Verzwarend van het maatregelenregime, uniformering van de arbeidsverplichtingen en invoering van de kostendelersnorm, overheveling van de toeslag voor alleenstaande ouders naar het kindgebonden budget, verhuisvoorschriften en de acceptatie van forse reistijden voor een baan zijn enkele voorbeelden van ingrijpende wijzigingen in de rechten en plichten van uitkeringsgerechtigden in de Wet Maatregelen WWB.

Voor mensen die het op eigen kracht niet redden voorziet de wet echter ook in bijvoorbeeld verruiming van de individuele bijzondere bijstand en meer mogelijkheden van categoriale bijzondere bijstand voor zorgverzekeringen.

De gemeentelijke beleidsruimte in de Wet Maatregelen WWB is zeer beperkt. Dit beleidsplan biedt de kaders en uitgangspunten om die minieme beleidsruimte in te vullen en vast te leggen in verordeningen.

Belangrijkste uitgangspunten bij de uitvoering van die beleidsruimte:

- Maatwerk is altijd het uitgangspunt.

- We hechten aan een constructieve relatie tussen mensen met een uitkering en hun coach: we moeten niet alleen uit kunnen leggen wat we doen, maar vooral ook waarom we dat in concrete situatie zo doen.
- Sancties zijn gericht op het corrigeren van ongewenst gedrag, niet op het bestraffen daarvan.

Waar de beleidsruimte in de Wet maatregelen WWB er wel is, wordt dit met name zichtbaar in aanpassingen van de gemeentelijke verordeningen. Zo komt de verordening Langdurigheidstoeslag te vervallen. Deze wordt opgevolgd door de verordening individuele inkomenstoeslag. Het gemeentelijke wederkerigheidsbeleid leggen we vast in een nieuwe verordening tegenprestatie. Ook de aanpassing van de Maatregelverordening is nodig.

De invoering van de Wet Maatregelen WWB noodzaakt tot een reeks maatregelen:

- De inwoners moeten tijdig en passend worden ingelicht over de gevolgen die de wet voor hen heeft. Besluitvorming door de gemeenteraad over dit beleidsplan wordt in oktober 2014 verwacht. In verband met de invoeringstermijn van 1 januari 2015 wordt de implementatie van de Wet Maatregelen WWB direct ter hand genomen. Op 1 juli heeft de Eerste Kamer al ingestemd met het wetsvoorstel Wet Maatregelen WWB.
- Voor de uitvoering van de wet maatregelen WWB is extra personele inzet nodig, zo luidt de voorlopige conclusie. Meer dan voorheen

is maatwerk het uitgangspunt. Voorbeeld is de beoordeling van de individuele inkomenstoelage, waarbij perspectieftoetsing individueel dient te geschieden.

- Training en voorlichting voor medewerkers is nodig.
- Werkprocessen, beschikkingen en rapportages moeten worden aangepast.

Wet hervorming kindregelingen

Met de Wet hervorming kindregelingen worden tien regelingen voor ouders met kinderen teruggebracht tot vier regelingen in 2015. Met deze wet ontvangen alle alleenstaande ouders met een minimuminkomen dezelfde financiële ondersteuning. Alleenstaande ouders met kinderen gaan er financieel op vooruit als ze gaan werken voor het minimumloon. Ouders die de financiële bijdrage het hardst nodig hebben, worden zoveel mogelijk ontzien.

De vier resterende regelingen zijn de kinderbijslag, het kindgebonden budget, de combinatiekorting en de kinderopvangtoeslag. De gemeente heeft op dit terrein geen eigen beleidsruimte.

Minimabeleid en schuldhulpverlening

Armoede- en schuldenbeleid vraagt veel aandacht. De gemeente heeft de regie in de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid. De verwachting is dat het aantal mensen dat in armoede leeft de komende jaren toeneemt. Gemeenten krijgen extra budget voor die intensivering.

Volgens het minimabeleid van de gemeente Beesel is betaald werk de beste oplossing om armoede te bestrijden of te voorkomen. Mensen die niet meer of nog niet in staat zijn om betaald werk te verrichten, worden gestimuleerd om op de

één of andere manier een actieve rol in de samenleving te spelen (zoals het doen van vrijwilligerswerk of actief zijn in de wijk).

Een integrale aanpak van armoede- en schuldenproblematiek is belangrijk. Armoede is vaak terug te voeren op een complex van factoren. Een laag inkomen in combinatie met schulden, gezondheidsproblemen en gebrek aan opleiding.

Schuldenproblematiek bij medewerkers is een extra belasting voor werkgevers. Ook op dat front is een gezamenlijke aanpak van gemeente, werkgevers, maatschappelijke organisaties én werknemers noodzakelijk.

Op dit moment wordt gewerkt aan herijking van het Beeselse minimabeleid.

Bedrijfsvoering

Financiën Participatiewet

Er wordt steeds meer duidelijk over de middelen om de Participatiewet in 2015 uit te voeren. Voor de jaren daarna is het nog lastig om een betrouwbare doorkijk te geven. Los van de beantwoording van de vraag hoe de bezuinigingen en efficiencykortingen voor Beesel uitpakken, krijgt de gemeente ook te maken met een nieuw landelijk verdeelmodel (het model op basis waarvan de macrobudgetten worden verdeeld over de gemeenten).

Dit verdeelmodel gaat gelden voor zowel het Participatiebudget als de middelen voor uitkeringen en loonkostensubsidies. Een korte toelichting:

In het participatiebudget worden de middelen voor zowel de Wsw als de re-integratietrajecten gebundeld. Bij het nieuwe verdeelmodel wordt rekening gehouden met de regionale arbeidsmarkt en het aantal mensen met een arbeidsbeperking. Daarmee wordt recht gedaan aan de situatie in economisch zwakkere regio's. Om grote herverdeeleeffecten ten opzichte van de huidige systematiek te beperken worden de budgettaire veranderingen niet in één keer, maar over een periode van drie jaar doorgevoerd.

Het nieuwe model voor de verdeling van de bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies betreft zowel de kenmerken van de huishoudens (zoals leefvorm, leeftijd, wel of geen koopwoning, niet-westerse achtergrond en opleiding) als de kenmerken van een wijk, gemeente en regio bij het vaststellen van de budgetten. Op basis van deze kenmerken wordt uiteindelijk de hoogte van het bedrag per gemeente vastgesteld.

Om de herverdeeleeffecten te beperken en de financiële gevolgen voor gemeenten beheersbaar te houden heeft de staatssecretaris na overleg met de VNG tot een overgangsregime besloten. De eerste twee jaar worden de budgetten nog voor de helft vastgesteld op basis van uitgaven in het verleden en voor de helft op basis van het nieuwe model. In het derde jaar wordt 75 % op basis van het nieuwe model berekend, en vanaf het vierde jaar wordt het budget daar helemaal op gebaseerd. Na twee jaar vindt een evaluatie plaats.

Inmiddels zijn de voorlopige budgetten 2015 Participatiebudget bekend gemaakt. De voorlopige budgetten 2015 die we gaan ontvangen voor uitkeringen en loonkostensubsidies worden vóór 1 oktober 2014 bekend gemaakt.

Behalve de middelen Participatiebudget en de middelen voor uitkeringen en loonkostensubsidies, is er via de meicirculaire 2014 structureel geld beschikbaar gekomen voor de uitvoering van extra taken in het kader van de Participatiewet:

1. Introductie van de individuele studietoelage. Het betreft een nieuwe vorm van aanvullende inkomensondersteuning voor bepaalde groepen studerende. We ontvangen hiervoor extra middelen voor zowel de verstrekkingen als voor uitvoeringskosten.
2. Beperking van de toegang tot de Wajong. Hierdoor zal de gemeentelijke doelgroep toenemen, omdat mensen met arbeidsvermogen - die bij ongewijzigd beleid onder de (financiële) verantwoordelijkheid van UWV zouden komen - vanaf 2015 onder de Participatiewet gaan vallen.

Het kabinet voegt voor die uitvoeringskosten extra geld toe aan de algemene uitkering.

Dat extra geld zet de gemeente Beesel in voor de personele gevolgen van de extra taken als gevolg van de Participatiewet en de overige decentralisaties.

In onderstaande tabel is een voorlopige doorkijk opgenomen van de middelen die Beesel vanaf 2015 krijgt voor de Participatiewet. Daarbij is geen rekening gehouden met de (personele) kosten die op dit moment al gemoeid zijn met de uitvoering van de Wet werk en bijstand en aanverwante regelingen.

		2015	2016	2017	2018	2019
Sociaal deelfonds (Participatiebudget)	WSW	2.170.674	1.997.020	1.857.229	1.745.795	1.641.047
	Reintegratie*	352.535	352.535	352.535	352.535	352.535
	subtotaal	2.523.209	2.349.555	2.209.764	2.098.330	1.993.582
Buiten sociaal deelfonds***	Uitkeringen en loonkostensubsidies**	3.484.248	3.871.000	4.147.085	4.293.270	4.444.608
	subtotaal	3.484.248	3.871.000	4.147.085	4.293.270	4.444.608
Aanpalend****	Volwasseneducatie	44.047	44.047	44.047	44.047	44.047
	(aanvullende) gemeentelijke bijdrage WAA totaal*****	303.000	303.000	303.000	303.000	303.000
	subtotaal	347.047	347.047	347.047	347.047	347.047
	totaal	6.354.504	6.567.602	6.703.896	6.738.647	6.785.237

* Laatst bekende bedragen (voorlopig budget 2014 resp. 2015) als basis genomen voor de meerjarenraming.

** Middelen op basis van de laatste bekende bedragen opgenomen in begroting 2015. Bedrag is inclusief verwachte ontvangsten uit terugvordering en verhaal.

*** Middelen voortvloeiend uit de Participatiewet, maar niet opgenomen in het sociaal deelfonds.

**** Betreft middelen die niet direct gekoppeld zitten aan de Participatiewet, maar er wel indirect mee te maken hebben.

***** Betreft de gemeentelijke bijdrage op grond van de GR, de aanvullende gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort WAA, de gemeentelijke bijdrage in de frictiekosten Transitie WAA.

De decentralisaties in het sociaal domein stellen forse eisen aan de uitvoeringskracht van gemeenten. De personele gevolgen van de Participatiewet en Wet Maatregelen WWB zijn, zoals het zich nu laat aanzien, vrij beperkt en raken met name de uitvoering en specifiek de klantmanager(s).

Communicatie

Communicatie is uiteraard van groot belang om de uitvoering van de Participatiewet succesvol te doen verlopen. De communicatie wordt opgedeeld in lokale en regionale thema's.

- Het thema *werk* wordt regionaal aangepakt.

Mogelijke items zijn de integrale werkgeversbenadering, nieuw beschut werk, loonwaarde en het werkbedrijf. Over die communicatie is regionale afstemming nodig.

- Alle onderwerpen over *participatie* worden in principe lokaal uitgewerkt. Centrale boodschap: mensen bewust maken van het belang dat tegenover een uitkering een tegenprestatie behoort te staan, waarvan uiteindelijk de hele Beeselse gemeenschap kan profiteren.

Naast die algemene communicatie zijn er specifieke doelgroepen die benaderd moeten worden. Zoals nieuwe cliënten voor bijstand, Wajong of Wsw en uiteraard de werkgevers.

In de communicatie wordt ook de verbinding met de nieuwe Jeugdwet en decentralisatie AWBZ-Wmo gelegd. Hiervoor is een communicatieplan opgesteld dat ook al volop in uitvoering is.

Doelgroepen zijn inwoners, bestaande en nieuwe cliënten, cliëntvertegenwoordiging, zorgaanbieders, werkgevers, politiek, medewerkers van de gemeente en pers.

Voor de communicatie staan een reeks middelen ter beschikking zoals social media, foldermateriaal, presentaties, gemeentepagina, sociale kaart, nieuwsbrieven, kranten en tv.

Speciale aandacht is er ook voor de gemeentelijke website. Interne communicatie vindt onder andere plaats via de stuurgroep, de projectgroep, raadsinformatieavonden en nieuwsbrieven.

Sturen op resultaten

De Participatiewet gaat uit van de eigen kracht en talenten van de inwoners. De gemeenten krijgen

de vrijheid om te bepalen welke ondersteuning de mensen daarbij nodig hebben. Integraal en aansluitend bij de lokale en regionale arbeidsmarktsituatie. Die vrijheid vraagt wel om transparantie. We moeten de inwoners, de gemeenteraad, andere gemeenten en het Rijk kunnen tonen wat we daadwerkelijk bereiken.

Een aantal diensten voert de gemeente in eigen beheer uit. Voor de uitvoering daarvan willen we meer dan voorheen sturen op resultaten. Dat betekent dat we de effecten van de uitvoering ook helder in beeld moeten brengen.

Om tot goede resultaten te komen, geven we de professionals de ruimte. Die hebben immers het beste zicht op de cliënt en zijn individuele situatie. De professional moet daarom samen met de cliënt maatwerk leveren, maar wel met oog voor positieve resultaten. Verbeterd de situatie van een cliënt? Groeit het zelf organiserend vermogen? Wordt het informele netwerk versterkt? Is er uitzicht op werk?

Sturen op resultaten is overigens niet makkelijk. Bovendien hebben we geen volledige invloed op de resultaten die we willen boeken. De arbeidsmarkt heeft bijvoorbeeld haar eigen dynamiek die nauwelijks te sturen is.

Uiteraard leggen we richting Rijk en de gemeenteraad van Beesel ook verantwoording af over de kosten en de ontwikkeling van het aantal inwoners dat te maken krijgt met de Participatiewet.

De invoering van die Participatiewet betekent overigens ook dat een omslag van denken nodig is. Dingen los durven te laten. Niet alleen luisteren naar de inwoners van Beesel, maar hun initiatieven ook de ruimte geven.

